

Anh ta rõ ràng bụi bặm, nhưng anh ta rõ ràng không dơ. Đám râu trắng đục ở quanh miệng: Râu mép được chặn lại, rõ ràng anh ta không thể để việc ăn uống lưu dấu ở đó, râu từ viền môi dưới nổi vào râu cằm, và chòm râu cằm đan quện vào nhau chạy rập vào phía dưới cằm. Tôi thích thứ râu như vậy, khác với một ngàn hai trăm năm mươi hai người không phải các cụ già, để chòm râu cằm buông thả xuống, phất phơ lay động như bậc tiên phong đạo cốt. Tôi thích những người có râu như anh ta, như râu hết thảy những người Afghanistan, tất nhiên ngoại trừ phụ nữ. Còn anh ta cứ nhớ mãi một lần xa xôi nào đó nói chuyện về nhà văn Saroyan, tôi bảo rằng tôi rất thích truyện ngắn Chiếc Mũ Lát của ông. "Câu chuyện Chiếc Ống Vố của tôi có thể anh sẽ thích như Chiếc Mũ Lát của Saroyan". "Truyện ngắn mới của bạn à?". "Không phải!" anh ta nói vội, "Câu chuyện thật của đời tôi!... Có thể tôi sẽ viết một truyện ngắn nhan đề là Chiếc Ống Vố, nhưng bây giờ thì không thể, dù tôi nói với nàng 'ngày mai anh sẽ viết truyện ngắn này'. Anh biết quá rõ tôi không thể viết bằng cách photocopy chuyện thật của riêng tôi. Hiển nhiên tôi sẽ viết câu chuyện này sau khi tôi đã biến nó thành tro than".

Cũng như tôi, anh ta rất gắn bó với chiếc ống vố, chúng tôi cùng đi lính thời chiến tranh. Chúng tôi, mỗi người có hai, ba chiếc ống vố. Lính ở mặt trận mà nghiện thuốc lá thì phải nghĩ đến chiếc ống vố, đối phương không phát hiện được mình qua đốm lửa điếu thuốc lá. Khi gặp mưa, trở ngược cỏi thuốc mà hút. Anh ta còn nói rằng anh ta thích chiếc ống vố từ thuở còn đi học, khi thấy bức họa 'Cậu bé và chiếc ống vố' của Picasso.

"Chiếc mũ lát là chiếc mũ như thế nào, tôi chả biết. Nhưng chắc chắn nó là chiếc mũ để đội, hoặc là chiếc mũ dạ, hoặc là chiếc mũ vải, hoặc là chiếc mũ lát... Cũng như chiếc ống vố Ropp, chiếc ống vố Dunhill..., chiếc ống vố của tôi là Celli, cũng đều là để hút". Tôi hỏi: "Chắc nàng đi du lịch bên Mỹ hay bên Pháp, mua chiếc ống vố ấy về tặng bạn?". "Nếu thế thì" anh ta nói chậm đi chút ít, chắc để nghĩ ngợi, "nếu thế thì phải nói, là tình yêu dẫn đến chiếc ống vố..., chẳng này ngược lại, chiếc ống vố dẫn đến tình yêu". Tôi nói: "Thế thì chiếc ống vố của bạn kỳ diệu thật". Anh ta cười sung sướng: "Tôi đã nói rồi, nó như Chiếc Mũ Lát của Saroyan mà".

Câu chuyện chiếc ống vố mà anh ta tưởng là giống Chiếc Mũ Lát của Saroyan, thật ra nó không giống một chút nào. Tôi đọc truyện ngắn này từ bao giờ không nhớ, cũng không nhớ chiếc mũ lát là chiếc mũ như thế nào, nó có thể là chiếc mũ đặc biệt, dù cũng chỉ để đội vào

đầu, như chiếc mũ sắt của người lính chẳng hạn, chiếc mũ len của nhà sư chẳng hạn. Và chú bé có chiếc kèn gì tôi không nhớ, để thổi một bản nhạc tuyệt vời, chú đòi bằng được chiếc mũ lát đội vào đầu mỗi khi thổi bản nhạc chỉ mình chú mới có thể thổi tuyệt vời như vậy. Điều kiện của chú bé giản dị như vậy, nhưng chắc là khó kiếm chiếc mũ lát vì hiếm có ai còn đội thứ mũ ấy nữa. Nghĩa là chú bé ấy tôi rất thích, ở chỗ chú không đòi đội chiếc mũ gì sang trọng đắt tiền ghê gớm, chiếc mũ chú đòi cho tâm hồn.

“Chiếc ống vố bạn nói đâu phải chiếc ống vố dẫn tới tình yêu của bạn. Bạn nói, vô tình bạn biết chiếc ống vố người bạn trẻ tặng bạn lại là chiếc ống vố của người yêu của nàng, ông ấy tặng người bạn trẻ, vì anh này cũng là bạn trẻ của họ, như vậy phải không?. Nghĩa là chiếc ống vố ấy chỉ trở thành gia vị cho mối tình của bạn mà thôi”.

Anh ta nói: “Anh chả hiểu được đâu, về chiếc ống vố tôi nói... Anh phải nhìn thấy chiếc ống vố ấy trong mắt nàng. Nó là cái gì thân thuộc của nàng. Nó là một phần của nàng, như Nietzsche bảo linh hồn là một phần của thân thể... Bởi vì chiếc ống vố ấy đi liền với người yêu của nàng trong bao nhiêu năm. Anh biết nàng nói với tôi thế nào không? ‘Anh hút chiếc ống vố này rất hợp. Nó được làm ra dành cho anh đấy’”.

Tôi muốn bật cười về sự ngớ ngẩn của anh ta, hoặc giả, ảo tưởng của anh ta, đành rằng tôi biết nhiều nhà văn lớn của thế giới từng có những ngớ ngẩn hoặc giả ảo tưởng như vậy. Tôi nói: “Chiếc ống vố ấy, hay bất cứ chiếc ống vố nào khác, nàng cũng có thể yêu thích, nàng cũng có thể nhớ lại, khi nó ở trên miệng người yêu của nàng. Đây là có thể như vậy, còn kém hơn điều có thể của hương thơm khó thuốc mà bất kỳ chiếc ống vố nào tỏa ra. Vậy thôi”. Tôi lại muốn nói thêm, hay là bạn muốn nói nàng là người chọn người yêu qua việc ngậm ống vố?, nhưng rất may cho tôi là ngừng được lời nói đó.

“Thật khó nói với ai những gì tôi cảm nhận về chiếc ống vố tôi đang hút. Tôi chỉ có thể nói vắn tắt: Chiếc ống vố định mệnh, như một ‘femme fatale’, như nàng vậy. Anh bạn thân thiết quá lâu ngày mới gặp, chỉ vì thế mà tôi bày tỏ câu chuyện này”, anh ta vừa nói vừa cười chua chát, tất nhiên không phải anh ta muốn làm tổn thương một người nghe chuyện kém nhạy cảm là tôi.

Câu nói kèm nụ cười chua chát là dấu chấm dứt câu chuyện chiếc ống vố, có lẽ anh ta đã thu xếp nàng và chiếc ống vố định mệnh sâu kín đáy lòng. Tất nhiên tôi hoàn toàn tôn trọng sự thể như vậy, và tôi mau chóng quyết định cho sự im lặng của mình. Dù sao những gì chúng tôi nói sau đó, gượng gạo, rời rã mệt mỏi. Anh ta có lẽ chìm vào cõi riêng của mình, với nhiều kiêu hãnh và không ít cay đắng cho

sự bất cảm thông giữa con người, đặc biệt là bất cảm thông của những người không là nghệ sĩ, dù một tâm hồn nghệ sĩ, đối với một nghệ sĩ. Từ lần đầu gặp anh ta, tôi đã thấy ngay anh ta là một nghệ sĩ. Một diện mạo phong thái nghệ sĩ, và càng gặp càng biết anh ta sống cuộc đời nghệ sĩ, ngay cả lúc anh ta là người lính tác chiến cùng đơn vị quân đội với tôi, ở đấy tôi làm công việc hành chính, còn anh ta ôm súng nằm kích xa mãi nơi những cánh rừng, châm thuốc ống vố có khi bằng những tờ giấy bạc tiền lương không có dịp nào về thành phố để tiêu xài.

Anh ta gặp H. trong một lần ngẫu nhiên, như anh ta nói, hai người 'buổi sơ ngộ ấy có màu yêu thương', câu thơ trong bài thơ anh ta viết tặng H. Tôi biết đấy là ảo tưởng của anh ta, vì tôi biết H., nàng lúc nào cũng ở trong tâm trạng tuyệt vọng với mối tình của người yêu xa cách, một người yêu đã có gia đình. H. đã khởi đầu với mối tình như vậy, yêu một người đã có vợ. Và anh ta, hay bất kỳ người nào H. gặp trong lần gặp ngẫu nhiên như lần gặp anh ta, H. có thể cho anh ta ảo tưởng 'lần sơ ngộ ấy có màu yêu thương'. Tôi thừa nhận anh ta có một diện mạo, một phong thái mà tôi thấy đẹp và rất thích, anh ta có một sức hấp dẫn, nhưng chỉ với một số rất ít phụ nữ thích vẻ đẹp ấy. Anh ta khác hẳn tôi, luôn phải lẩn tránh những săn đón của những phụ nữ tôi không yêu. Tôi chỉ yêu H. và H. yêu tôi, "nụ cười của anh làm đời em nở hoa, đáng vẻ thư sinh hào hoa của anh kéo hút em tới ngày cuối cuộc đời, và em biết nụ cười ấy tỏa rộng, dù em chỉ muốn anh thuộc về em, khiến em hạnh phúc, và tin cậy nơi anh như tin vào một vì sao trên trời...".

Tôi buột miệng hỏi anh ta: "Nếu mai một bạn nhận ra rằng H. không yêu bạn thì bạn sẽ ra sao?". Anh ta nói bình thản: "Tôi sẽ không ra sao cả, tôi vẫn là tôi như tôi vẫn là, biết bản hoà âm hạnh phúc này đã dứt". Tôi nghe anh ta nói bình thản như vậy, tôi tin anh ta, tôi choáng váng về tình yêu của anh ta với H., tôi biết tôi yếu ớt như thế nào. Và tôi tôn trọng chiếc ống vố của anh ta, chiếc ống vố ấy chưa bao giờ là của tôi, chiếc ống vố ấy là H., niềm hưng phấn của một nghệ sĩ, người bạn lâu ngày tôi mới gặp.